

Sodankylän yleisurheilun historiaa, osa 2/3

Helena voitti Yhdysvaltain mestaruuden ja yliopistomestaruuden

Yleisurheilu on ollut yksi Sodankylän nuorten suosituimmista urheilumuodoista. Tähän juttuun on koottu ne sodankyläläiset naisyleisurheilijat, jotka esiintyvät Lapin maakunnan yleisurheilutilastoissa. Lapin yleisurheilupiirin miesten ja naisten sekä nuorten piirinennätysluettelossa on useampi piirinennätyskseen omaava urheilija. Sodankylän yleisurheiluseurat Lapin Veikot sekä Sodankylän Raju ovat olleet nuorten kasvattajaseuroja, joten muissa seuroissa tehtyjä tuloksia tässä jutussa ei ole otettu huomioon.

Helena oli keihäänheitossa luonnonlahjakkuus

Helena Uusitalo on kautta aikain menestynein sodankyläläinen naisyleisurheilija. Helena heitti vanhalla keihäsmallilla ikuisiksi ajoiksi jäävän Lapin maakunnan ennätyskseen 61,58 senttiä vuonna 1985.

Helena voitti useita nuorten Suomen mestaruuksia sekä mestaruusmitaleja. Kalevan kisoissa Helena saavutti pronssimitalin vuonna 1984. Helena edusti Suomea maaotteluissa vuosina

1980, 1984 ja 1985. Monipuolisena heittäjänä tunnettu Helena työnsi kuulaa 10,98 ja heitti kiekkoa 33,78. Helenan valmentajana toimi **Kari Pippola**.

– Helena Uusitalo oli luonnonlahjakkuus, hän oli pienikokoinen ja kevytrakenteinen. Maaottelu-leirillä muut heittäjät kyllästyivät katsomaan Helenan heittoja, koska hänen tekniikkansa oli niin täydellinen, heitoissa ei ollut mitään korjaamista, muistelee valmentaja Kari Pippola suojattiaan.

Helena päätti jatkaa uraansa Yhdysvalloissa ja hän teki myös

sen menestyksekkäästi. Helena Uusitalo on ainoa suomalainen urheilija, joka on voittanut vuonna 1986 sekä Yhdysvaltain mestaruuden että yliopistomestaruuden.

Yhdysvaltain mestaruus irtosi tuloksella 58,44, voittaen toiseksi tullutta 2,5 metrillä. Helena heitti vielä seuraavana vuonna yli 60 metriä mutta sitten kävi, kuten Kari oli Helenaa varoittanut.

– Yhdysvalloissa oli huippuvalmentajat ja hyvät välineet, mutta harjoittelu painottui liikaa voiman harjoitteluun. Helenan parhaat ominaisuudet liikkuvuudessa kärsivät ja selkää ei enää kestänyt rasituksia. Tietenkin myös välimatka vaikeutti yhteydenpitoa, joka aina vain harveni, muistelee Kari Pippola tätä aikaa.

Helena oli Karin mukaan harjoittelijana hieman omapäinen, toisaalta tammoinen pitääkin olla.

– Helena saattoi lähteä kilpailua edeltävänä yönä veljensä kanssa tammukkapurolle kalaan ja tuollaista toimintaa on oikein aina ymmärtänyt, sanoi Kari.

Kovaa Helena kuitenkin harjoitteli. Nykyisin Helena asuu Yhdysvaltain Seatlessa.

Inka oli nousemassa Suomen huipulle

Juoksulajeissa menestyksekkäin sodankyläläinen naisurheilija oli **Inka Aikio**. Inka oli kotoisin Syväjärveltä ja hän oli yksi lahjakkaimista juoksijoista, mutta hän ei saanut koskaan tilaisuutta näyttää, millaisiin aikoihin olisi yltänyt.

Inka Aikion tulos 400 metrin juoksussa on 58,83 ja sillä hän sijoittuu maakunnan tilastoissa si-

jalle 25. Päämatkallaan 800 metrillä Inka Aikio juoksi vuonna 1980 ajan 2.11,57, jolla hän on tilaston 7.

Myös aitajuoksu sujui ja Inka sijoittuu maakunnan tilastoissa 400 metrin aitajuoksussa sijalle neljä ajalla 64,97.

Kesä 1980 oli Inkalle lupaus herättävä, Suomen tilastoissa hän oli ikäluokkansa kolmen kärkeä ja hänet valittiin valtakunnalliseen valmennusrinkiin. Kesän 1980 Inka edusti Lapin Lukkoa, koska seuralla oli kolme vahvaa juoksijaa ja tällä järjestelyllä he saivat vahvan viestijoukkueen voittamaan SM-kultaa 4 x 400 metrin juoksussa.

Inka Aikion juoksutyylillä oli kaunis ja taloudellinen, hän oli tunnollinen harjoittelija, joka oli vasta uransa alussa. Inka halusi olla paras ja kaikki tiesivät, että hän oli vasta urheilijauransa alussa

– Inka Aikio oli aivan loistava urheilija, hän oli tunnollinen harjoittelija, joka juoksi läpi talven Syväjärven liukkailla teillä. Hän ei koskaan valittanut mistään, vaan harjoitteli tunnollisesti, muistelee Inkan valmentaja Kari Pippola.

Inka oli ikäluokkansa ehdottomia huippuja Suomessa ja viime kesän Kalevan Kisoissa Inka olisi ennätyskseen taistellut pronssimitalista.

Kesä 1980 oli Inkalle läpimurto ja hänet valittiin Suomen Urheiluliiton tehovalmennusryhmään, jolla oli useampi leiri muun muassa Kuortaneen urheiluoipistolla. Inkan esiintyminen Suomen Urheiluliiton leireillä jäi myös huippuvalmentajien mieleen.

– He tulivat testijuoksujen ja harjoitusten välissä sanomaan, että kyllähän muut juoksijat ovat lähinnä balettianssijoita, kun verrataan Inkaan ja hänen tasaisuutensa muun muassa 400 metrin testivedoissa. Inka oli tuolloin tosi kovassa kunnossa, muistelee Kari Pippola tuota leiriä.

Pippolan mukaan maajoukkuevalmentajat kyselivät myös syytä

siihen, miksi emme ole merkinneet kaikkia harjoituksia harjoituspäiväkirjaan? Kari oli sanonut, että siinä on kaikki, meillä on tarkoitus juosta vielä 10 vuoden päästäkin, tähtäin on siellä.

Kohtalo puuttui peliin

Kuortaneen syksyinen leiri muuttui kuitenkin kohtalokkaaksi. Inka juoksi maantiellä ihan perusjuoksua muiden valmennettavien kanssa.

– Juoksu oli perusjuoksua maantiellä ja sitä kuvattiin videolle, juoksu oli teholtaan 70 - 75 prosentista juoksua. Yhtäkkiä joku huusi, että Inka kaatui. Minun ääneni tallentui videonauhalle, kun sanoin, että perkele, nyt taisi mennä nilkka, muistelee Kari tuota hetkeä.

Tien laidassa oli tuolloin ihan ohut lumipeite. Yksi oululainen sairaanhoitaja juoksi paikalle, hänellä oli myös oma valmennettava juoksemassa. Paikalle saatiin nopeasti auto ja sillä Inka vietiin Alavudelle ja siitä ambulanssilla suoraan Seinäjoelle.

Inkaa ei enää saatu eloon, kyseessä oli äkkikuolema, rytmihäiriö ja sydämen pysähdys. Valmennusrenkaassa tuolloin olleista **Jouppilan** veljeksistä, jotka työnsivät kuulaa, yksi oli johtava lääkäri. Hän kertoi, että tämä oli toinen äkkikuolema urheilijalle tuona vuonna.

Yksi lukiolainen poika oli ollut pelaamassa jalkapalloa, syötti, otti pari askelta ja kaatui kuolleena maahan. Inkalle kävi sama juttu, Inka julistettiin kuolleeksi 2-3 tuntia tapahtuman jälkeen.

Tapahtuman jälkeen Kari istui Seinäjoella ja mietti, miten ihmeessä ilmoitaisi tapahtumasta Inkan äidille.

– Soitin Sodankylään **Kyllikki Huotarille** ja kerroin, mitä on käynyt. Kyllikki sanoi, että älä valehtele. Sanoin, että jos minulla olisi tammoinen huumorintaju niin olisin nyt onnellinen, muistelee Kari

Lapin maakunnan yleisurheilutilastot kautta aikain, naiset

400 m:

25. Inka Aikio, 58,83, 1980

400 m aitajuoksu:

4. Inka Aikio, 64,97, 1980

800 m:

7. Inka Aikio, 2.11,57, 1980

21. Inkeri Vaara, 2.18,0, 1966

Korkeushyppy:

27. Auli Näsi, 158, 1981

Kuulantyöntö:

21. Helena Uusitalo, 10,98, 1984

Kiekonheitto:

17. Helena Uusitalo, 33,78, 1978

Keihäänheitto, vanha malli:

1. Helena Uusitalo, 61,58, 1985

16. Maire Vuontisvaara, 40,22, 1967

Tytöt 14 vuotta 800 metrin juoksussa kesällä 2003, Jonna Tepsa (11), Eveliina Ollila (38), Riikka Määttä (18) ja Paula Krigsholm.

Janne Vuojärvi vetää juoksijoiden joukkoa.